

Nr 41.

Av herr **Ingeström**, *angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning och förslag i fråga om ändrade bestämmelser rörande ersättningsskyldighet för den, som söker tillstånd till vattenuppdämning.*

I nu gällande förordning om jordägares rätt över vattnet å hans grund stadgas, att, om uppdämning företages, strandägare, vars jord genom uppdämningen sättes under vatten eller därav skadas, skall äga rätt till ersättning, motsvarande fulla värdet och hälften därutöver av den honom tillfogade skadan, men strandägaren erhåller däremot icke någon som helst gottgörelse för andra förluster. Han får sålunda ej ersättning för framdeles obehövliga byggnader eller för minskade arbetstillfällen till följd av åkerarealens reducering m. m.

Se vi emellertid på nu gällande expropriationsförordning, finna vi där bestämmelse om, att, när expropriationsrätt äger rum beträffande en del av en fastighet och en återstående del av fastigheten bliver för ägaren eller innehavaren onyttig genom avskiljandet eller därigenom synnerligt men i nyttjanderätten uppkommer, hela fastigheten skall lösas, om ägaren det äskar.

Det synes mig rättvist, att samma bestämmelse som i expropriationsförordningen införes beträffande sådan mark, vilken genom uppdämning framtages en strandägare, och jag anser ett skyndsamt införande av dylikt stadgande så mycket mer av behovet påkallat, som uppdämningar för erhållande av större vattenkraft numera ofta företagas och strandägarna till följd av nu gällande lagar därav tillskyndas oförskyllda förluster, vilket måste anses desto mer betänkligt, som vattenkraftsföretagaren ändock genom strandägarnas uppoffring beredes en stor vinst samt strandägarna därför med fog skulle kunna göra anspråk på någon del av vinsten. I det för-

slag till vattenlag, som av särskilda kommitterade år 1910 avgivits, ha strandägarnas intressen härvidlag icke tillbörligen tillgodosetts.

Det är också i ett annat kanske ännu viktigare avseende, som samma förhållande äger rum och strandägarna gentemot uppdämningsintresset ha en synnerligen svag ställning.

Utredningen rörande den skada, som beräknas komma att drabba strandägaren, verkställes i regel av en av Konungens befallningshavande på ansökan av kändanden förordnad sakkunnig. På denna utredning grunda domstolarna i övervägande grad sina beslut. Denna förrättning utföres emellertid med sökandens viktiga intressen för ögonen och kanske därför icke alltid med nödig hänsyn till alla de omständigheter, som kunna verka ogynnsamt för strandägaren. Förrättningen kan möjligen av en eller annan anledning bliva mindre noggrant eller rent av felaktigt utförd, vilket också i flera fall visat sig vara händelsen.

Strandägarna, som ofta utgöras av ett flertal mindre jordbrukare i små omständigheter, kunna svårigen vid sådana förhållanden skaffa sig rättvisa. Därtill fordras enighet och penningar, vilka ej gärna riskeras, då utgången måste vara oviss.

Jag vill erinra om 1879 års lag om dikning och annan avledning av vatten, som vid liknande förhållanden skyddar vattenverksägaren mot strandägaren. Där stadgas nämligen, att i mål om ändring eller utrivning av vattenverk, som utgör hinder mot vattenavledning, ävensom i vissa därmed likartade mål, sökanden — i detta fall strandägaren — skall vara skyldig att bekosta vederpartens — i detta fall vattenägarens — rättegångskostnader vid första domstolen. I denna rättegångskostnad måste ersättning för den sakkunniga utredningen vattenverksägaren å sin sida låter företaga anses inbegripen.

Liknande bestämmelser borde gälla vid uppdämning, så att strandägarna, om de ej godkände den på sökandens initiativ utförda förrättningen, skulle äga rätt för undersöknings verkställande och för bevakande av sin rätt vid första domstolen tillkalla sakkunnig tjänsteman, vilkens ersättning till skäligt belopp skulle gäldas av sökanden.

Jag tillåter mig således hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t snarast möjligt behagade utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till bestämmelser *dels* om skyldighet för den, som söker tillstånd till vattenuppdämning, att, där en del av en fastighet till följd av uppdämningar sättes

under vatten eller eljest skadas samt återstoden av fastigheten bliver för ägaren eller innehavaren onyttig, på yrkande av jordägaren gälda ersättning jämväl för sagda återstod eller skadan därå efter samma grunder, som äro stadgade i fråga om förstnämnda del, så ock gottgöra annan skada eller förlust, som genom uppdämningen tillfogas jordägaren, *dels ock* att i dylika mål sökande, ändå att han saken vinner, skall vara skyldig gälda all den kostnad vederparten får vidkännas för sin inställelse vid första rätt samt i övrigt för bevakande och utförande av sin talan därstädes, häri inbegripet vad vederparten skäligen utgivit för sakkunnig utredning i målet.

Förevarande motion väcktes vid 1914 års första riksdag, men blev ej, till följd av riksdagens upplösning, behandlad.

Stockholm den 26 januari 1915.

Åke Ingeström.
